

Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit 15 mei 2018 , nr. 18054345, houdende tijdelijke vrijstelling op grond van artikel 38 van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden ter bescherming van de onbedekte teelt van kers, pruim, blauwe bes en druif tegen suzuki-fruitvlieg (Tijdelijke vrijstelling ter bescherming van de onbedekte teelt van kers, pruim, blauwe bes en druif tegen suzuki-fruitvlieg (*Drosophila suzukii*), 2018)

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

handelende in overeenstemming met de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat;

Gelet op artikel 38 van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden en artikel 53 van de Verordening (EG) nr. 1107/2009 van het Europese Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en tot intrekking van de Richtlijnen nr. 79/117/EEG en 91/414/EEG van de Raad (PbEU 2009, L 309);

BESLUIT:

Artikel 1

Tijdelijke vrijstelling als bedoeld in artikel 38 van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden en artikel 53 van Verordening (EG) nr. 1107/2009 wordt verleend voor het gebruik van Exirel ter bescherming van de teelt van kers, pruim, blauwe bes en druif tegen suzuki-fruitvlieg (*Drosophilasuzukii*).

Artikel 2

De vrijstelling is slechts van toepassing indien de gebruiksvoorschriften in de bijlage bij dit besluit worden nageleefd.

Artikel 3

Dit besluit treedt in werking:

- in de onbedekte teelt van kers met ingang van 14 mei 2018 en vervalt op 31 augustus 2018;
- in de onbedekte teelt van pruim met ingang van 11 juni 2018 en vervalt op 30 september 2018;
- in de onbedekte teelt van blauwe bes met ingang van 11 juni 2018 en vervalt op 30 september 2018;
- in de onbedekte teelt van druif met ingang van 1 augustus 2018 en vervalt op 30 september 2018.

Artikel 4

Dit besluit wordt aangehaald als: Tijdelijke vrijstelling ter bescherming van de onbedekte teelt van kers, pruim, blauwe bes en druif tegen suzuki-fruitvlieg (*Drosophila suzukii*), 2018.

Dit besluit zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

*De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
namens deze,
R.P. van Brouwershaven
directeur Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit*

Bezwaar

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na dagtekening van dit besluit digitaal of schriftelijk een bezwaarschrift indienen.

Een digitaal bezwaarschrift kunt u indienen via 'mijn.rvo.nl'. Om in te loggen heeft u uw gebruikerscode en wachtwoord nodig, voor de ondertekening een TAN-code. Bij een digitaal bezwaarschrift stuurt u een kopie van dit besluit mee als pdf-bestand of u stuurt een kopie per post na.

Als u schriftelijk bezwaar wilt maken, stuurt u het ondertekende bezwaarschrift naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Juridische Zaken, Postbus 40219, 8004 DE Zwolle. Bij een schriftelijk bezwaar stuurt u een kopie van dit besluit mee met uw bezwaarschrift.

Op mijn.rvo.nl/bezwaar vindt u meer belangrijke informatie over het digitaal en schriftelijk indienen van een bezwaarschrift.

Meer informatie

Heeft u nog vragen over uw bezwaarschrift, kijk dan op de website: mijn.rvo.nl. of bel: 088 042 42 42 (lokaal tarief).

BIJLAGE: WETTELIJK GEBRUIKSVOORSCHRIFT EXIREL

Wettelijk Gebruiksvoorschrift

Toegestaan is uitsluitend het professionele gebruik als insecticide door middel van een gewasbehandeling in de volgende toepassingsgebieden (volgens Definitielijst toepassingsgebieden versie 2.0, Ctgb juni 2011) onder de vermelde toepassingsvoorwaarden

Toepassingsgebied	Te bestrijden organisme	Dosering (middel) per toepassing	Maximale dosering (middel) per toepassing	Maximaal aantal toepassingen per 12 maanden	Minimum interval tussen toepassingen in dagen	Veiligheids termijn in dagen of uiterst gewas stadium waarop toegepast mag worden
Kers (onbedekt)	suzuki-fruitvlieg	0,075% (75 ml/100 L water)	1 l/ha	2	10	7
Pruim (onbedekt)	suzuki-fruitvlieg	0,075% (75 ml/100 L water)	1 l/ha	2	10	7
blauwe bes (onbedekt)	suzuki-fruitvlieg	0,075% (75 ml/100 L water)	0,9 l/ha	2	10	3
Druif (onbedekt)	suzuki-fruitvlieg	0,075% (75 ml/100 L water)	0,9 l/ha	2	14	10

* Verlaging van de dosering is toegestaan, maar van het maximaal aantal toepassingen en de andere toepassingsvoorwaarden mag niet worden afgeweken. Werkzaamheid is bij lagere dosering niet beoordeeld.

Overige toepassingsvoorwaarden

Draag geschikte handschoenen bij werkzaamheden aan behandelde kersen en pruimen.

Om in het water levende organismen, bijen en overige niet tot de doelsoorten behorende geleedpotigen/ insecten te beschermen is toepassing in kersen, pruimen, blauwe bessen en druif uitsluitend toegestaan indien op het gehele perceel gebruik wordt gemaakt van een techniek uit de klasse DRT99 in combinatie met een teeltvrije zone van tenminste 450 cm.

Gevaarlijk voor bijen. Om de bijen en andere bestuivende insecten te beschermen mag u dit product niet gebruiken op in bloei staande gewassen. Verwijder onkruid voordat het bloeit.

Resistentiemanagement

Dit middel bevat de werkzame stof cyantraniliprole. Cyantraniliprole behoort tot de diamides. De Irac code is 28. Bij dit product bestaat er kans op resistentieontwikkeling. In het kader van resistentiemanagement dient u de adviezen die gegeven worden in de voorlichtingsboodschappen, op te volgen.

TOELICHTING

1 Algemeen

Artikel 53 van Verordening (EG) nr. 1107/2009 van het Europese Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en tot intrekking van de Richtlijnen nr. 79/117/EEG en nr. 91/414/EEG van de Raad (PbEU 2009, L 309) (hierna: Verordening (EG) nr. 1107/2009) en artikel 38 van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Wgb) maken het mogelijk in bijzondere omstandigheden tijdelijke vrijstelling te verlenen van het verbod om een niet toegelaten gewasbeschermingsmiddel binnen Nederland te brengen, op de markt te brengen, voorhanden te hebben of te gebruiken.

Tijdelijke vrijstelling kan worden verleend als een maatregel nodig blijkt voor een gecontroleerd en beperkt gebruik ter beheersing van een noodsituatie die op geen enkele andere redelijke manier te bestrijden is.

2 Adviezen

2.1 Noodsituatie

De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) heeft een advies opgesteld waarin de vraag wordt beantwoord of er sprake is van een noodsituatie.

Gevaar

Sinds komt 2013 de suzuki-fruitvlieg door heel Nederland voor. Dit is gebleken uit een landelijk monitoringsnetwerk waarbij op verschillende locaties suzuki-fruitvliegen werden aangetroffen, onder andere in kers en pruim.

Kers:

De larven van de suzuki-fruitvlieg voeden zich met het vruchtvlees waardoor snel rot ontstaat in de geoogste kersen. Zelfs bij een geringe aantasting is de economische schade groot, omdat er nultolerantie is voor de afzet voor aangetaste vruchten. Vanaf juni kan de suzuki-fruitvlieg kers aantasten waardoor eventuele schade later in het teeltseizoen zal optreden.

Pruim:

De aantasting door suzuki-fruitvlieg van pruim waarbij larven in de vruchten zitten geeft, met name in de late oogsten, vruchtuival. De oogst start half juli en loopt door tot en met half september, populatieopbouw kan ook plaatsvinden in de andere waarden zoals kleinfruit, die eerder rijpe vruchten dragen dan de pruim. In 2015 was er forse schade aan pruimen. Afnemers besloten tijdens het seizoen Nederlandse pruimen uit het assortiment te halen, met een forse prijsval tot gevolg.

Blauwe bes:

De aantasting door suzuki-fruitvlieg van blauwe bessen, waarbij larven in de geoogste vruchten kunnen zitten, maakt dat een aangetaste partij onverkoopbaar is vanwege een nultolerantie voor de afzet voor dergelijke aangetaste vruchten. Zelfs bij een gering aantastingsniveau is de economische schade groot, omdat aangetaste partijen niet in de handel gebracht kunnen worden. Met name in de late oogst kan de aantasting zichtbaar worden, omdat eieren uitkomen en de larven zich voeden met het vruchtvlees, waardoor snel rot ontstaat in het geoogste product.

Druif:

Aantasting door suzuki-fruitvlieg vindt plaats wanneer de druiven rijpen, van augustus tot oktober. Schade in rode druiven geeft een opbrengstverlies van 15-100%. Indien 20% of meer van de druiven is aangetast, is het niet meer mogelijk om goede wijn te maken (teveel beschadigde druiven en teveel vluchtig zuur). Wanneer minder dan 20% van de vruchten is aangetast kunnen aangetaste vruchten meestal worden uitgesorteerd, maar er treedt dan wel opbrengstverlies op. In witte (inclusief gris) druiven ligt het verlies in opbrengst rond de 15%.

Alternatieven

Niet-chemisch

In 2014 is een meerjarig onderzoek gestart, gericht op de ontwikkeling van een integrale strategie voor de beheersing van de suzuki-fruitvlieg in de Nederlandse tuinbouw.

Er zijn geen advies- of waarschuwingssystemen beschikbaar voor suzuki-fruitvlieg.

Op dit moment wordt praktijkervaring opgedaan met het inzetten van boomgaarden met insecten-gaas. Het moment van aantasting kan door inzetten worden verlaagd, waardoor de aantasting uiteindelijk lager uitkomt. Bij zoete kersen is inzetten een perspectievolle optie, die in de praktijk steeds meer wordt toegepast. Inzetten van zure kersen en pruimen is niet rendabel. Inzetten is niet overal toegestaan als gevolg van ruimtelijke ordeningsregelingen.

Er zijn nog geen natuurlijke vijanden die in de praktijk kunnen worden ingezet.

Kers:

Het verwijderen van aangetaste vruchten als preventieve maatregel is niet mogelijk omdat de aantasting slecht zichtbaar is. Vroeg oogsten en koelen kan bij een beginnende aantasting nog een verkoopbaar product opleveren, maar gaat ten koste van de kwaliteit en kwantiteit. Wanneer geen gewasbeschermingsmiddelen worden ingezet, loopt de schade aan het einde van het oogstseizoen bij late rassen op tot 100%.

Pruim:

Tijdens het oogsten en sorteren worden aangetaste vruchten verwijderd vanwege rotvorming. Bij hoge aantastingpercentages stoppen de telers met oogsten.

Hygiëne en tijdig oogsten zijn beperkt inzetbaar. In de grote bomen lukt het niet om alle vruchten te oogsten.

Vroeg oogsten en koelen kan bij een beginnende aantasting nog een verkoopbaar product opleveren, maar gaat ten koste van de kwaliteit en kwantiteit. Wanneer geen gewasbeschermingsmiddelen worden ingezet, loopt de schade aan het einde van het oogstseizoen bij late rassen op tot 100%.

Blauwe bes:

Hygiënische maatregelen (alle rijpe en onrijpe vruchten verwijderen) zijn niet uitvoerbaar. Bij blauwe bessen is het in de praktijk niet te voorkomen dat tijdens de oogst een deel van de bessen op de grond valt.

Druif:

De wijngaardeniers werken aan een suzuki-fruitvlieg werkplan gebaseerd op onderzoeken in Europese wijngaarden. In dit actieplan worden een aantal aandachtsgebieden benoemd om het probleem aan te pakken, zoals monitoren, hygiëne, teeltmaatregelen en bescherming van de druif. Met niet-chemische maatregelen kan de schade slechts gedeeltelijk worden beperkt. Sommige methoden bevinden zich nog in de onderzoeksfase, of kunnen niet onder alle omstandigheden of regio's worden toegepast. De niet-chemische maatregelen zijn daardoor onvoldoende effectief om suzuki-fruitvlieg afdoende te bestrijden.

Chemisch

In de onbedekte teelt van kersen zijn insecticiden toegelaten op basis van acetamiprid, *Bacillus thuringiensis*, indoxacarb, *Metarhizium anisopliae*, pirimicarb, spirotetramat en thiacloprid. Middelen op basis van acetamiprid, *Bacillus thuringiensis*, indoxacarb, *Metarhizium anisopliae* en pirimicarb hebben geen tot onvoldoende werking tegen suzuki-fruitvlieg of er gelden beperkingen waardoor deze middelen niet voldoen om suzuki-fruitvlieg te bestrijden.

In de onbedekte teelt van pruim zijn insecticiden toegelaten op basis van *Bacillus thuringiensis*, chlorantraniliprole, indoxacarb, *Metarhizium anisopliae*, pirimicarb, spirotetramat en thiacloprid. Deze middelen hebben geen tot onvoldoende werking of er gelden beperkingen waardoor deze middelen niet voldoen om suzuki-fruitvlieg te bestrijden.

In blauwe bes zijn insecticiden toegelaten op basis van *Bacillus thuringiensis*, *Beauveria bassiana*, indoxacarb, maltodextrine, *Metarhizium anisopliae*, spinosad en thiacloprid. Deze middelen hebben geen tot onvoldoende werking of er gelden beperkingen waardoor deze middelen niet voldoen om suzuki-fruitvlieg te bestrijden. Er is onderzoek naar natuurlijke vijanden, die mogelijk perspectief bieden.

In druif zijn insecticiden toegelaten op basis van *Bacillus thuringiensis*, *Beauveria bassiana*, chlorantraniliprole, indoxacarb, maltodextrine, *Metarhizium anisopliae* en spirotetramat. Deze middelen hebben geen tot onvoldoende werking tegen suzuki-fruitvlieg of er gelden beperkingen waardoor deze middelen niet voldoen om suzuki-fruitvlieg te bestrijden.

Bijzondere omstandigheden

De werkzame stof cyantraniliprole is op de lijst van goedgekeurde werkzame stoffen van Verordening (EG) nr. 1107/2009 geplaatst per 14-09-2016. De MRL voor kers, pruim, blauwe bes en druif zijn inmiddels gepubliceerd. Het middel op basis van cyantraniliprole is nog niet in Europa toegelaten. Het dossier voor de reguliere toelating is in 2015 ingediend voor onder andere kers, pruim en druif. Voor kleinfruit (waar blauwe bes onder valt) wordt, zodra de zonale rapporteur de evaluatie afgerond heeft, een reguliere toelating aangevraagd. Het Verenigd Koninkrijk is zonale rapporteur. De reguliere toelating wordt niet verwacht voor zomer/najaar 2018. Exirel is daarmee niet beschikbaar in 2018 voor de teelt van kers, pruim, blauwe bes en druif.

Conclusie

De NVWA komt tot volgende conclusies:

- een landbouwtechnisch doelmatige teelt van kers, pruim, blauwe bes en druif is met het beschikbare pakket aan maatregelen en middelen niet mogelijk;
- een landbouwtechnisch doelmatige teelt van kers, pruim, blauwe bes en druif in Nederland wordt bedreigd door onvoldoende bestrijding van suzuki-fruitvlieg;
- er is perspectief voor de toelating van een middel op basis van cyantraniliprole in de teelt van kers, pruim, blauwe bes en druif waardoor een kortstondig noodverband gerechtvaardigd is. Voor de gevraagde vrijstellingsperiode is het middel niet beschikbaar.

De tijdelijke vrijstelling van Exirel voor het bestrijden van suzuki-fruitvlieg in de teelt van kers, pruim, blauwe bes en druif voldoet aan de criteria voor een noodsituatie.

2.2 Risicobeoordeling

Het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) heeft een advies opgesteld waarin de vraag wordt beantwoord of er sprake is van aanvaardbare risico's.

Humane toxiciteit

Voldoet aan de eisen met inachtneming van de volgende restrictiezin:

'Draag geschikte handschoenen bij werkzaamheden aan behandelde kersen en pruimen.'

Volksgezondheid

Voldoet aan de eisen.

Gedrag in het milieu

Voldoet aan de eisen.

Ecotoxiciteit

Er wordt voor de toepassing van Exirel in de teelt van kers, pruim, druif en blauwe bes een acceptabel risico verwacht voor de volgende aspecten: vogels, zoogdieren, regenwormen, bodemmacro-organismen, bodemmicro-organismen, niet-doelwit planten.

Ook voor aquatische organismen wordt een acceptabel risico verwacht, mits driftreducerende maatregelen worden toegepast.

Voor de aspecten aquatische organismen, bijen en niet-doelwit arthropoden zijn strenge driftreducerende maatregelen nodig in geval van toepassing in de teelt van kers, pruim, blauwe bes en druif, en wel de volgende:

Om in het water levende organismen, bijen en overige niet tot de doelsoorten behorende geleedpotigen/insecten te beschermen is toepassing in kersen, pruimen, blauwe bessen en druif uitsluitend toegestaan indien op het gehele perceel gebruik wordt gemaakt van een techniek uit de klasse DRT99 in combinatie met een teeltvrije zone van tenminste 450 cm.

Verder is voor het aspect bijen is de volgende restrictiezin nodig:

Gevaarlijk voor bijen. Om de bijen en andere bestuivende insecten te beschermen mag u dit product niet gebruiken op in bloei staande gewassen. Verwijder onkruid voordat het bloeit.

Conclusie

Met betrekking tot de toepassing in kersen, pruimen, blauwe bes en druif constateert het College dat er na het nemen van risicoreducerende maatregelen / het inachtnemen van restrictiezinnen geen risico verbonden is aan de vrijstelling.

Advies

Gezien het risico adviseert het College een vrijstelling ex artikel 38 Wgb van het gewasbeschermingsmiddel Exirel in de teelt van kers, pruim, blauwe bes en druif te verlenen onder vermelding van de volgende risicoreducerende maatregelen / restrictiezinnen:

Draag geschikte handschoenen bij werkzaamheden aan behandelde kersen en pruimen.

Om in het water levende organismen, bijen en overige niet tot de doelsoorten behorende geleedpotigen/ insecten te beschermen is toepassing in kersen, pruimen, blauwe bessen en druif uitsluitend toegestaan indien op het gehele perceel gebruik wordt gemaakt van een techniek uit de klasse DRT99 in combinatie met een teeltvrije zone van tenminste 450 cm.

Gevaarlijk voor bijen. Om de bijen en andere bestuivende insecten te beschermen mag u dit product niet gebruiken op in bloei staande gewassen. Verwijder onkruid voordat het bloeit.

3 Overwegingen

Een hernieuwde tijdelijke vrijstelling van het gewasbeschermingsmiddel Exirel is gewenst, omdat zonder deze vrijstelling de onbedekte teelt van kers, pruim, druif en blauwe bes op geen enkele andere redelijke wijze te beschermen is tegen suzuki-fruitvlieg. Hierdoor wordt de landbouwtechnisch doelmatige onbedekte teelt van kers, pruim, druif en blauwe bes bedreigd. Belanghebbenden spannen zich in om op korte termijn te beschikken over een regulier toegelaten gewasbeschermingsmiddel.

In het Wettelijk Gebruiksvoorschrift (zie bijlage bij dit besluit) zijn de risico reducerende maatregelen overgenomen die door het Ctgb zijn voorgesteld.

Vrijstelling voor de toepassing van Exirel ter bescherming van de onbedekte teelt van kers, pruim, druif en blauwe bes tegen suzuki-fruitvlieg werd eerder verleend:

- 30 juni 2017 Staatcourant nr. 38363 (kers, pruim, druif en blauwe bes)
- 10 juni 2016, Staatcourant nr. 29883 (kers, pruim en blauwe bes)
- 27 mei 2015, Staatscourant nr. 14425 (kers)

4 Besluit

De adviezen van de NVWA en het Ctgb overnemend, heb ik in overeenstemming met de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, besloten om op grond van artikel 38 van de Wgb tijdelijke vrijstelling te verlenen voor het gebruik van het gewasbeschermingsmiddel Exirel ter bescherming van de teelt van kers en pruim tegen suzuki-fruitvlieg.

Dit besluit treedt in werking:

- in de onbedekte teelt van kers met ingang van 14 mei 2018 en vervalt op 31 augustus 2018;
- in de onbedekte teelt van pruim met ingang van 11 juni 2018 en vervalt op 30 september 2018;
- in de onbedekte teelt van druif met ingang van 1 augustus 2018 en vervalt op 30 september 2018;
- in de onbedekte teelt van blauwe bes met ingang van 11 juni 2018 en vervalt op 30 september 2018.

*De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
namens deze,
R.P. van Brouwershaven
directeur Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit*